

Kapliczki, krzyże i figury przydrożne na Ponidziu. Sprawozdanie z badań terenowych prowadzonych w latach 1996–2009

Niniejszy artykuł będzie poświęcony obiektom małej architektury sakralnej (kapliczkom, krzyżom i figurom przydrożnym) na Ponidziu¹. Jest on owocem moich wieloletnich badań terenowych prowadzonych na tym terenie z ramienia Muzeum Wsi Kieleckiej. Początkowo eksploracją terenową objęto obiekty położone na terenie obu parafii stopnickich (św. św. Piotra i Pawła oraz św. Antoniego Padewskiego) w granicach gminy Stopnica. Miała ona miejsce w latach 1985–1987. Jej owocem było opracowanie etnograficzne pt. „Kapliczki, krzyże i figury w Stopnicy i okolicy” znajdujące się w Archiwum MVK, a w 2000 r. opublikowane w formie artykułu na łamach pierwszego numeru „Kieleckiej Teki Skansenowskiej”².

Moje zainteresowania obiektami małej architektury sakralnej nie zakończyły się jednak na obszarze Stopnicy i jej najbliższych okolic, z którymi jestem rodzinie związanym, ale rozciągnęły się na cały obszar Ponidzia³. Objęły także część powiatu jędrzejowskiego (część gminy Sobków położona na lewym brzegu Nidy) oraz kieleckiego (południowa część gminy Morawica, gminy Chmielnik i Pierzchnica), jak również staszowskiego (gminy Oleśnica, Łubnice, Szydłów i fragmenty gm. Staszów). Te części powiatów jędrzejowskiego, kieleckiego i staszowskiego kiedyś wchodziły w skład powiatu buskiego (do 1948 r. stopnickiego) i w ten sposób są historycznie i kulturowo związane z Ponidziem.

Badania rozpoczęto w 1996 r., a zakończono w 2009 r. Jch celem było wypełnienie „białych plam” i luk dokumentacyjnych w tej dziedzinie. Brak jest bowiem dokładnego kompleksowego opracowania na temat małej architektury sakralnej, dotyczącego Ponidzia i w ogóle całego województwa świętokrzyskiego. Formą badań były wywiady dotyczące genezy poszczególnych obiektów, legend i zwyczajów z nimi związanych, a także szczegółowe opisy oraz fotografowanie każdego z nich. W czasie tych badań zrobiłem wywiady i opisałem 1102 obiekty małej architektury sakralnej, w tym 276 krzyże metalowe (żelazne, żeliwne lub stalowe), 154 krzyże kamienne, 132 figury Matki Boskiej Niepokalanej, 111 kapliczek słupowych, 62 krzyże drewniane, 54 figury św. Jana Nepomucena, 44 kapliczki domkowe, 25 figur Chrystusa Frasobliwego, 22 kapliczki szafkowe na słupie, 20 figur Serca Pana Jezusa, 17 figur św. Floriana, 16 figur Matki Boskiej Różańcowej, 12 figur św. Józefa, po 11 figur Serca Matki Boskiej, św. Antoniego Padewskiego i Matki Boskiej, po 9 figur św.

¹ Geograficzny obszar Niecki Nidzianej, obejmujący teren środkowego i dolnego biegu rzeki Nidy, położony w granicach administracyjnych powiatów: pińczowskiego, kazimierskiego i buskiego.

² J. T. LESZCZYŃSKI, *Kapliczki, krzyże i figury przydrożne w Stopnicy i okolicy, „Kielecka Teki Skansenowska”*. T. 1, 2000, s. 119–141.

³ Obszar administracyjny powiatów: buskiego, pińczowskiego, kazimierskiego i tych fragmentów proszowickiego, które do lat 50. XX w. pozostawały w granicach pińczowskiego.

Tekli i kapliczek szafkowych na drzewie, 7 krzyży betonowych, po 6 sztucznych grot i figur Anioła Stróża, po 5 kapliczek brogowych, figur św. Rocha oraz Matki Boskiej z Lourdes. Ponadto opisałem i przeprowadzifem wywiady na temat 4 figur Matki Bożej Królowej Polski, po 3 figury św. Stanisława Biskupa, Piety, św. Jana Kantego, św. Rozalii, Jezusa Miłosiernego, a także po dwie figury św. Andrzeja Apostoła, św. Mikołaja, św. Barbary, św. Michała Archanioła, Chrystusa, św. Pawła Apostoła, św. Rodziny, św. Anny, św. Judy Tadeusza, św. Wawrzyńca, Matki Boskiej Bolesnej, św. Marka Ewangelisty, św. św. Mikołaja i Jana Nepomucena oraz Matki Boskiej Wniebowziętej. Wreszcie w swoich badaniach znalazłem też figury innych osób świętych, w tym po 1 figurze Adama, Chrystusa Zmartwychwstałego, Boga Ojca, św. Franciszka Ksawerego, Pana Jezusa modlącego się w Ogrójcu, bł. Wincentego Kadłubka, św. Bernarda z Clairvaux, św. Agaty, św. Leonarda, św. Franciszka z Asyżu, św. Teresy z Avilla, św. Kingi, Matki Boskiej Fatimskiej, św. Piotra z Alkantary, św. Teresy od Dzieciątka Jezus, św. Sebastiana, św. Wojciecha, św. Otylii, św. Katarzyny Aleksandryjskiej, św. Jana Chrzciciela, św. Marii Magdaleny, Chrystusa Ubiczowanego, Oka Opatrzności, św. Piotra Apostoła oraz dzwonnicza alarmowa z przybitą doń kapliczką szafkową. Wszystkie miejscowości (wraz z podaniem rodzajów obiektów małej architektury sakralnej, umieszczone w aneksie poza właściwą częścią artykułu).

Najczęstszymi, wręcz dominującymi przedstawieniami, są figury MB Niepokalanej, Chrystusa Frasobliwego, św. Jana Nepomucena, św. Floriana czy też św. Józefa. Rzadkimi natomiast – w ogóle w całej Polsce – są figury św. Judy Tadeusza czy św. Otylii.

Nowszymi przedstawieniami są figury Serca Pana Jezusa oraz Serca Matki Boskiej. Do połowy XIX wieku dominowały fundacje szlacheckie (jedną z najstarszych fundacji

Ryc. 1. Cudzynowice, figura Anioła Stróża.

Ryc. 2. Kików, kapliczka słupowa.

chłopskich jest figura Jezusa Miłosiernego w Wójczy (gm. Pacanów) powstała z inicjatywy rodziny Czapłów. Dopiero po zniesieniu pańszczyzny, które w zaborze rosyjskim (na jego terenie leży obszar Ponidzia) nastąpiło dopiero w 1864 r., licznie pojawiły się fundacje chłopskie i ten stan rzeczy dominuje do chwili obecnej.

Wszystkie figury przydrożne oraz wiele krzyży (154) wykonane są z wapienia wydobywanego w pobliżu Pińczowa, zwanego pińczowskim, zaś we wschodniej części Ponidzia stopniczkim, jakkolwiek jest to ten sam gatunek kamienia, o jednakowym składzie chemicznym. Kamień ten popularnie nazywany przez miejscową ludność białym kamieniem dziś wydobywany jest jedynie w Pińczowie na Nowej Wsi. Do XIX w. wydobywano go także w Skowronnie Dolnym oraz na Kamiennej Górze leżącej w sąsiedztwie wsi Kików i Sułkowice zlokalizowanych w gminie Solec Zdrój: „...Kamień wapienny do rzeźbiarstwa zdany w górach Pińczowskich, Sułkowickich, Kikowskich...”⁴. Od początku XX stulecia figury i krzyże kamienne na Ponidziu wykonywane są przez kamieniarzy wywodzących się z rodziny Piekoszewskich z Pińczowa. Obecnie czynnym kamieniarzem w tym mieście jest Józef Piekoszowski. Kamienne figury i krzyże stanowią wręcz nieodłączny element krajobrazu kulturowego regionu Ponidzia. Żeliwne krzyże z XIX stulecia wykonywano w Fabryce Odlewów Żeliwnych (ob. Kielecka Fabryka Pomp) w Białogonie (ob. dzielnica Kielc). Nowe krzyże metalowe, wykonane najczęściej ze stali, są produktem domoroskich spawaczy i ślusarzy. Do budowy obiektów drewnianych – kapliczek i krzyży – używane było drewno sosnowe oraz dębowe. Drzewa tego gatunku głównie porastają nieliczne na Ponidziu lasy.

Nie sposób w krótkim artykule opisać wszystkich zinwentaryzowanych i przebadanych kapliczek, krzyży oraz figur przydrożnych. Na omawianym terenie mamy kilka obiektów małej architektury sakralnej przy źródłach uznanych za cudowne, znajdujących się w Czyżowicach (gm. Bejsce), Nowym Korczynie i Opatowcu. W Opatowcu, przy drodze Kraków-Sandomierz, za miasteczkiem na skraju lasu, na tzw. Kraśniowie, stał drewniany krzyż postawiony w 1988 r. i poświęcony po dojściu do niego procesji z kościoła parafialnego w Opatowcu.

Ryc. 3. Lisów, krzyż z lufy czołgowej.

---

⁴ O. KOLBERG, *Kieleckie*. Cz. 1. Kraków 1885, s. 3.

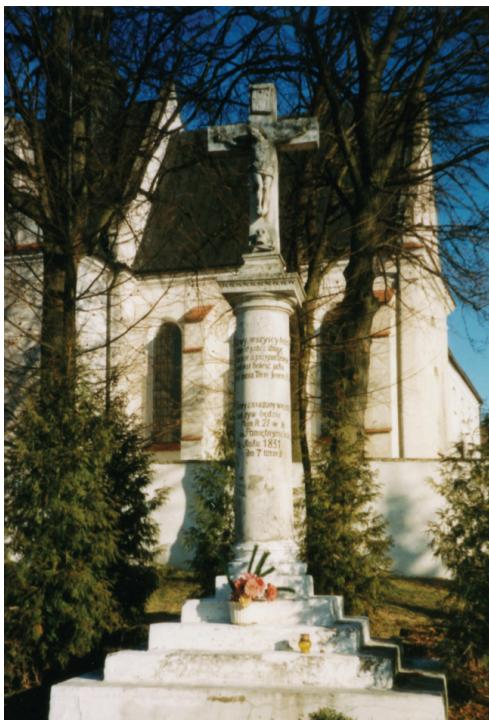

Ryc. 4, 5. Piotrkowice, kapliczka słupowa św. Franciszka z Asyżu.

Ryc. 6. Suchowola, kapliczka wnękowa w murze.

Krzyż ten w 1994 r. zrąbał umysłowo chory człowiek z sąsiedniej wsi i dziś pozostał z niego jedynie kamienny kikut, w którym był osadzony. Idąc około 200 m od drogi do lasu, spotykamy ocembrowane źródełko, w którym woda nie zamarza nawet w zimie, a ludność przypisuje jej właściwości lecznicze. W miejscu tym według tradycji miał stać dom, w którym urodził się św. Andrzej Świerad, eremita żyjący w XI w. w pustelnach Polski i dzisiejszej Słowacji.

Ryc. 7. Piotrkowice, krzyż przed kościołem Karmelitów.

Ryc. 8. Piotrkowice, figura MB Wniebowziętej.

Drugim takim miejscem, bodaj z najstarszymi na Ponidziu tradycjami, jest źródło w Nowym Korczynie, z figurą św. Kingi, pochodzącą z 1820 r.⁵. Według tradycji św. Kinga chodziła do źródła z zamku nowokorczyńskiego (jej mąż książę Bolesław Wstydlwy był założycielem miasta) po wodę wzdułż Nidy przez łkę i stąd do chwili obecnej ścieżka ta nazywana jest Ścieżką św. Kingi. Stała po niej bosymi nogami, gdyż nosiła trzewiki o wyciętych podeszwach. Było to jedno z jej licznych umartwień. Koło źródełka po śmierci Kingi miano wznieść kościółek pod wezwaniem św. Mikołaja, w którym corocznie tysiące ludzi doznawało łaski za wstawiennictwem św. Kingi. Kościółek ten obecnie nie istnieje, a jedynym obiektem sakralnym w tym miejscu jest figura świętej księżnej.

Trzecim czczonym miejscem, w którym znajduje się studzienka z uzdrawiającą wodą, są Czyżowice (gm. Bejsce). Całe to miejsce, położone na zachód od zabudowań wsi, otoczone jest

---

⁵ Katalog Zabytków Sztuki Polsce. T. 3: województwo kieleckie. Z. 1: powiat buski. Warszawa 1957, s. 46.

Ryc. 9. Pacanów, figura MB Niepokalanej.

Ryc. 10. Włoszczowice, figura MB Niepokalanej.

betonowym płotem i porośnięte drzewami lipowymi. Ponadto stoi tam murowana kapliczka domkowa z kopią obrazu MB Częstochowskiej, figura MB Niepokalanej i oczywiście studzienka z cudowną wodą. Według legendy bardzo dawno temu pole to należało do dziedzica. Biło na nim źródełko, do którego ludzie zwłaszcza podczas żniw przychodzili napić się wody. Dziedzicowi nie podobało się, że ludzie mu zadeptują pole i kazał źródło zasypać. Wkrótce utracił wzrok. Pewnego razu miał we śnie widzenie, w którym Matka Boska powiedziała mu, aby odkopał źródło i oczy w nim przemył. Dziedzic uczynił tak, jak mu Matka Boska powiedziała, i po przemyciu oczu odzyskał wzrok, i na tę pamiątkę postawił kaplicę. Od tego czasu przychodzą tu tłumy ludzi z całej parafii Bejsce (należy do niej wieś Czyżowice) w poniedziałek Zielonych Świątek.

Pisząc o obiektach małej architektury sakralnej na Ponidziu, nie sposób nie wspomnieć o zespole trzech kamiennych figur przydrożnych w Młodzawach, postawionych w 1735 roku⁶. Miejsce to nazywane jest Trzy Świątki, Koło Świątków lub Na Świątkach. Na zespół ten składa się krzyż, a po jego obu stronach figury św. Jana Kantego (z lewej strony) oraz św. Jana Nepomucena (z prawej strony). Na temat tego miejsca krąży ciekawa legenda. Według niej pewien parobek wyoral w tym miejscu skrzynię ze złotem oraz kartkę, na której było napisane, aby za te skarby zbudować nowy kościół w Młodzawach (skrzynia ta dotąd znajduje się w młodzawskim kościele). Na tą pamiątkę miano postawić na tym miejscu wspomniane figury.

Na powstawanie obiektów małej architektury sakralnej na Ponidziu miał też wpływ klasztor franciszkanów-reformatorów (od 1979 r. sercanów) w Stopnicy. Silny tam kult Męki Pańskiej (Marco-we Piątki z Drogą Krzyżową, Mszą Św. i Gorzkimi Żalami oraz procesja w Wielki Piątek z fary do klasztoru) wpłynęły na powstanie dwóch kapli-

⁶ Katalog Zabytków Sztuki w Polsce. T. 3: województwo kieleckie. Z. 9: powiat pińczowski. Warszawa 1961, s. 50.

Ryc. 11. Stawiany, kapliczka domkowa św. Jana Nepomucena zbliżenie.

czek z rzeźbami Jezusa upadającego pod krzyżem w Stopnicy oraz w Wiślicy na Gorysławicach, a także figur Jezusa Miłosiernego w Wójczy i Pacanowie.

Na powstanie kilku krzyży, figur lub kapliczek słupowych wpływ miały dwie wielkie pożogi wojenne, jakie w dawnych czasach nawiedziły nasz kraj. Mam tu na myśli najazd tatarsko-mongolski w 1241 r. oraz wojny szwedzkie (potop w latach 1655-1656 oraz wojna północna z lat 1700-1721). Reminiscencje pierwszej nawałnicy możemy oglądać w Chmielniku i jego okolicach, gdzie w 1241 r. miała miejsce bitwa pod Chmielnikiem. W samym Chmielniku przy skrzyżowaniu drogi prowadzącej do Szydłowa z lokalną trasą wiodącą do Zrecza Chałupczańskiego stoi obelisk z krzyżem postawiony w okresie międzywojennym w miejscu wcześniejszych krzyży, według tradycji stawianych na grobie rycerzy poległych w tej kampanii. Na mogiłach żołnierzy z tamtej wojny mają stać także krzyże między Glinką a Skadłą przy trasie do Szydłowa oraz w Lipach na północ od Chmielnika.Więcej pamiątek w postaci kapliczek i figur pozostawił wojny szwedzkie. Mam tu na myśli kamienne kapliczki słupowe, zwane szwedzkimi, które możemy oglądać w Stopnicy na Kątach Nowych, w Nowej Wsi koło Stopnicy, Piestrzcu oraz Piasku Małym, a także dwie figury w Stopnicy – Chrystusa Frasobliwego koło klasztoru i św. Wojciecha na Wolicy.

Na zakończenie rozważań o kapliczkach krzyżach i figurach przydrożnych Ponidzia należy się odrobina objaśnień na temat genezy przedstawień ikonograficznych w poszczególnych obiektach. Wspomniałem na początku o stawianiu figur świętych – Jana Nepomucena

Ryc. 12. Wójcza, figura Jezusa Miłosiernego.

i Floriana. Byli oni patronami chroniącymi przed dwoma najgroźniejszymi żywiołami – pożarami i powodziami. Inspiracją do stawiania figur św. Antoniego Padewskiego był jego kult promieniujący z klasztorów franciszkanów-reformatorów w Stopnicy i Pińczowie oraz z lokalnego sanktuarium w Cudzynowicach koło Kazimierzy Wielkiej. Św. Mikołaj chronił podróżnych przed złodziejami, bandytami i wilkami. Dość częste na Ponidziu figury św. Tekli były stawiane z myślą o wstawiennictwa tej świętej o ochronę ludzi i zwierząt gospodarskich przed grasującymi dawniej wilkami (św. Tekla została rzucona na pożarcie lwom).

Figury świętych Rocha i Rozalii to reminiscencje licznych na Ponidziu epidemii chorób zakaźnych, zwłaszcza cholery, szczególnie tej z 1849 r. W XIX stuleciu w związku ze wzrostem kultu Serca Pana Jezusa i Matki Bożej zaczęły się pojawiać figury o tych przedstawieniach. Z dawna istniejący w Polsce kult Niepokalanego Poczęcia NMP odcisnął swe piętno w liczny stawianiu figur MB Niepokalanej. Zwyczaj stawiania figur maryjnych o tym przedstawieniu szczególnie uaktywnił się po ogłoszeniu Dogmatu Niepokalanego Poczęcia NMP przez papieża Piusa IX w 1854 r.

ANEKS

Alfabetyczny wykaz miejscowości objętych badaniami etnograficznymi z wyszczególnieniem obiektów małej architektury sakralnej

- Balice (gm. Gnojno) – figura św. Jana Nepomucena, 2 krzyże metalowe, kapliczka domkowa z figurą Matki Boskiej
- Baranów (gm. Busko Zdrój) – kapliczka słupowa, krzyż kamienny
Bejsce – figura św. Antoniego Padewskiego, kapliczka domkowa z kopią obrazu MB Częstochowskiej
- Beszowa (gm. Łubnice) – figura MB Niepokalanej, figura św. Jana Nepomucena, kapliczka domkowa, 2 krzyże metalowe
- Będziami (gm. Czarnocin) – krzyż kamienny, figura św. Anny
- Biechów (gm. Pacanów) – figura św. Rodziny, figura MB Wniebowziętej, figura Serca P. Jezusa, figura Chrystusa Frasobliwego, krzyż metalowy
- Biedrzykowice (gm. Działoszyce) – krzyż metalowy, kapliczka słupowa
- Bilczów (gm. Busko Zdrój) – figura św. Jana Nepomucena, figura św. Rocha, 2 krzyże metalowe
- Biniątki (gm. Busko Zdrój) – krzyż metalowy
- Biskupice (gm. Koszyce) – kapliczka słupowa
- Biskupice (gm. Pacanów) – 2 krzyże żeliwne, kapliczka słupowa
- Błotnowola (gm. Nowy Korczyn) – krzyż drewniany, figura MB Niepokalanej
- Bobin (gm. Proszowice) – figura „Pieta”
- Bogucice (gm. Pińczów) – 3 krzyże kamienne, kapliczka słupowa, figura MB Niepokalanej
- Borki (gm. Łubnice) – krzyż metalowy, kapliczka szafkowa na słupie
- Borzykowa (gm. Chmielnik) – 2 kapliczki słupowe, figura św. Floriana, kapliczka szafkowa na drzewie, kapliczka szafkowa na słupie, 2 krzyże metalowe, 2 krzyże kamienne, krzyż drewniany
- Borzymów (gm. Oleśnica) – figura Chrystusa Frasobliwego, figura św. Jana Nepomucena, 3 krzyże metalowe, kapliczka szafkowa na słupie
- Bosowice (gm. Stopnica) – krzyż drewniany, 2 krzyże metalowe, figura Matki Boskiej
- Brody (gm. Oleśnica) – figura Matki Boskiej, krzyż metalowy
- Brody (gm. Pierzchnica) – figura MB Niepokalanej
- Bronina (gm. Busko Zdrój) – figura św. Stanisława Biskupa, figura MB Niepokalanej
- Broniszów (gm. Kazimierza Wielka) – figura MB Różańcowej
- Brudzów (gm. Morawica) – kapliczka domkowa z obrazem MB Częstochowskiej, kapliczka słupowa
- Brzeście (gm. Pińczów) – figura św. Antoniego Padewskiego, krzyż kamienny, figura św. Jana Nepomucena
- Brzeziny (gm. Szydłów) – krzyż metalowy
- Brzostków (gm. Nowy Korczyn) – figura Matki Boskiej z Lourdes, kapliczka domkowa z obrazem MB Częstochowskiej

- Brzozówka (gm. Tuczępy) – krzyż metalowy, figura MB Niepokalanej
Busko-Zdrój – 2 figury MB Niepokalanej, figura św. Jana Nepomucena,
figura św. Antoniego Padewskiego, krzyż metalowy,
krzyż kamienny, kapliczka brogowa z rzeźbą św. Floriana
- Bydlowa (gm. Oleśnica) – 3 krzyże metalowe
- Chałupki (gm. Morawica) – 2 krzyże metalowe, kapliczka słupowa, krzyż metalowy
Chałupki (gm. Tuczępy) – krzyż kamienny, 2 krzyże metalowe
- Charzewice (gm. Czarnocin) – krzyż metalowy, kapliczka słupowa
- Chinków (gm. Solec Zdrój) – figura MB Niepokalanej
Chmielnik – obelisk z krzyżem, 2 krzyże metalowe
- Chmielowice (gm. Morawica) – 2 krzyże metalowe, kapliczka domkowa z rzeźbami
św. Rocha i MB Niepokalanej
- Chomentów (gm. Sobków) – figura MB Niepokalanej, 2 krzyże metalowe
- Chomentówek (gm. Chmielnik) – krzyż metalowy, kurhan z figurą św. Tekli
- Chotel Czerwony (gm. Wiślica) – figura św. Jana Nepomucena, 2 krzyże kamienne, krzyż
metalowy
- Chotelek Zielony (gm. Busko Zdrój) – figura MB Niepokalanej, krzyż kamienny, krzyż metalowy
- Chrąbków (gm. Pińczów) – krzyż kamienny, sztuczna grota, figura Serca Matki
Boskiej
- Chroberz (gm. Złota Pińczowska) – kapliczka słupowa, figura św. Jana Nepomucena, krzyż
metalowy, figura MB Niepokalanej, krzyż kamienny,
figura Serca P. Jezusa, figura św. Floriana, figura św.
Mikołaja, figura św. Barbary
- Chruszczyna Wielka – kapliczka słupowa, figura MB Niepokalanej, figura
(gm. Kazimierza Wielka) Serca P. Jezusa
- Chruściście (gm. Pińczów) – figura MB Różańcowej, figura MB Niepokalanej, ka-
pliczka szafkowa na słupie, krzyż metalowy
- Chwalibogowie (gm. Opatowiec) – figura MB Różańcowej, kapliczka domkowa z obrazem
MB Częstochowskiej
- Chwałowice (gm. Pińczów) – krzyż kamienny, krzyż drewniany
- Ciecierze (gm. Chmielnik) – krzyż metalowy
- Cudzynowice (gm. Kazimierza – figura Anioła Stróża, figura św. Floriana, figura św. An-
Wielka) toniego Padewskiego, figura św. Józefa, figura P. Jezusa,
figura Serca P. Jezusa, krzyż metalowy
- Czarkowy (gm. Nowy Korczyn) – 3 krzyże kamienne, figura MB Niepokalanej, figura
MB Różańcowej
- Czarnocin – kurhan z figurą św. Jana Nepomucena, figura Matki
Boskiej, krzyż metalowy
- Czarzyzna (gm. Łubnice) – kapliczka słupowa
- Czechów (gm. Kije) – kapliczka domkowa z rzeźbą Bożego Narodzenia, figu-
ra św. Jana Nepomucena
- Czyżowice (gm. Bejsce) – kapliczka domkowa z obrazem MB Częstochowskiej
i studzienką
- Dębiany (gm. Czarnocin) – kapliczka szafkowa na słupie, krzyż kamienny
- Dębiany (gm. Działoszyce) – krzyż kamienny

- Dobrowoda (gm. Busko Zdrój) – figura Matki Boskiej z Lourdes, 2 kapliczki słupowe,
2 krzyże kamienne
- Donosy (gm. Kazimierza Wielka) – figura św. Jana Nepomucena, 3 krzyże kamienne
- Drożejowice (gm. Skalbmierz) – figura Maryi Królowej Polski, figura MB Niepokalanej,
figura św. Bernarda z Clairvaux, figura Adama
- Drugnia (gm. Pierzchnica) – kapliczka domkowa z rzeźbą św. Jana Nepomucena,
krzyż kamienny, krzyż drewniany
- Drugnia Rządowa (gm. Pierzchnica) – krzyż kamienny
Działoszyce – figura św. Antoniego Padewskiego, figura św. Józefa,
figura św. Jana Nepomucena
- Dziekanowice (gm. Działoszyce) – figura MB Niepokalanej, figura Chrystusa Frasobliwego
- Dzierążnia (gm. Działoszyce) – figura św. Józefa, 2 figury MB Różańcowej, krzyż ka-
mienny, kapliczka słupowa
- Dziewięcza (gm. Działoszyce) – figura Chrystusa Frasobliwego, figura św. Antoniego
Padewskiego
- Elżbiecin (gm. Busko Zdrój) – krzyż metalowy
- Falki (gm. Chmielnik) – krzyż metalowy
- Gabułów (gm. Kazimierza Wielka) – kapliczka brogowa z rzeźbą Matki Boskiej z Lourdes,
krzyż metalowy, kapliczka słupowa
- Gace Stupeckie (gm. Łubnice) – figura MB Niepokalanej
- Gacki (gm. Pińczów) – krzyż kamienny
- Gacki (gm. Szydłów) – krzyż drewniany, figura Serca Matki Boskiej
- Gadawa (gm. Busko Zdrój) – figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem, figura św. Jana
Nepomucena
- Gaik (gm. Pińczów) – krzyż kamienny
- Gaj Koniemłocki (gm. Rytwiany) – krzyż metalowy
- Galów (gm. Busko Zdrój) – kamienny, figura św. Jana Nepomucena
- Gartatowice (gm. Kije) – figura Serca P. Jezusa, figura MB Niepokalanej, krzyż
kamienny
- Glinka (gm. Gnojno) – krzyż drewniany, krzyż kamienny
- Gluzy (gm. Wiślica) – figura św. Andrzeja Apostoła, figura MB Różańcowej
- Gnojno – figura Chrystusa Frasobliwego, figura św. Floriana, figura
św. Jana Nepomucena, figura św. Tekli, krzyż metalowy
- Gorzków (gm. Kazimierza Wielka) – figura MB Niepokalanej
- Góra (gm. Łubnice) – krzyż drewniany, krzyż metalowy
- Góra (gm. Tuczępy) – krzyż metalowy
- Górki (gm. Kije) – kapliczka szafkowa na słupie, figura MB Niepokalanej,
kapliczka szafkowa na starej sośnie
- Górnowlą (gm. Nowy Korczyn) – słupowa, 2 figury Serca Pana Jezusa
- Grabki Duże (gm. Szydłów) – krzyż metalowy
- Grabki Małe (gm. Gnojno) – 2 krzyże metalowe
- Grabowa (gm. Łubnice) – 2 krzyże metalowe
- Grobla (gm. Rytwiany) – krzyż drewniany
- Grochowiska (gm. Pińczów) – figura Serca Pana Jezusa
- Grotники (gm. Nowy Korczyn) – 2 figury MB Niepokalanej

- Grzybów (gm. Staszów) – figura św. Józefa
Grzymała (gm. Tuczępy) – 2 krzyże metalowe, figura MB Niepokalanej
Gumienice (gm. Pierzchnica) – 2 krzyże metalowe, krzyż drewniany
Harmoniny (gm. Nowy Korczyn) – figura MB Niepokalanej
Holendry (gm. Chmielnik) – krzyż kamienny, 2 kapliczki słupowe
Hofudza (gm. Wiślica) – 2 krzyże metalowe, figura św. Tekli, figura MB Niepokalanej
Jakubowice (gm. Działoszyce) – figura MB Niepokalanej, figura św. Józefa
Janina (gm. Busko Zdrój) – krzyż drewniany, figura św. Jana Nepomucena, krzyż kamienny, krzyż metalowy
Janowice Poduszkowskie (gm. – kapliczka słupowa, 2 kapliczki domkowe, 2 krzyże metalowe)
Gnojno) – lowe, krzyż drewniany, figura św. Antoniego Padewskiego
Janowice Raczyckie (gm. Gnojno) – 3 krzyże metalowe, kapliczka słupowa
Janów (gm. Kije) – figura MB Niepokalanej, figura Serca P. Jezusa
Januszkowice (gm. Tuczępy) – krzyż metalowy
Januszowie (gm. Gnojno) – figura św. Jana Nepomucena
Jarząbki (gm. Gnojno) – krzyż drewniany, krzyż metalowy
Jasień (gm. Chmielnik) – krzyż metalowy
Jasień (gm. Staszów) – kapliczka domkowa z rzeźbą św. Jana Nepomucena, krzyż kamienny, krzyż drewniany, zespół 3 krzyży drewnianych
Jastrzębiec (gm. Stopnica) – krzyż metalowy
Jurków (gm. Wiślica) – 4 krzyże kamienne, kapliczka domkowa z obrazem MB Częstochowskiej, figura św. Teresy z Awilla, krzyż metalowy, krzyż drewniany
Kamienna (gm. Opatowiec) – figura Chrystusa Frasobliwego, 3 figury MB Niepokalanej, figura św. Józefa
Kargów (gm. Tuczępy) – kurhan z figurą św. Józefa, krzyż metalowy, krzyż drewniany, figura „Pieta”, figura św. Antoniego Padewskiego
Kawczyce (gm. Busko Zdrój) – kapliczka domkowa z figurką Matki Boskiej z Lourdes
Kawęczyn (gm. Solec Zdrój) – figura MB Niepokalanej
Kazimierza Mała (gm. Kazimierza – figura św. Rozalii, figura MB Niepokalanej, figura św. Wielka) Rocha
Kazimierza Wielka – 2 figury MB Niepokalanej, figura Chrystusa Zmartwychwstałego, figura św. Rocha
Kije – 2 krzyże kamienne, figura MB Niepokalanej, 2 krzyże metalowe, Lisów 4 krzyże metalowe, figura MB Niepokalanej, 2 krzyże drewniane
Kików (gm. Solec Zdrój) – figura św. Floriana, 3 kapliczki słupowe, 2 krzyże kamienne, figura Chrystusa Frasobliwego, 2 krzyże metalowe, krzyż drewniany
Kliszów (gm. Kije) – figura św. Jana Nepomucena, krzyż kamienny
Kobiela (gm. Opatowiec) – krzyż drewniany
Kobylniki (gm. Wiślica) – 3 krzyże kamienne, figura św. Wawrzyńca, kapliczka domkowa, figura Anioła Stróża, krzyż metalowy, kapliczka szafkowa na drzewie

- Kocina (gm. Opatowiec) – kapliczka domkowa z obrazem MB Częstochowskiej,
2 kapliczki słupowe
- Kolosy (gm. Czarnocin) – figura Chrystusa Frasobliwego, figura św. Jana Nepomucena
Kołaczkowie (gm. Busko Zdrój) – krzyż drewniany
- Komorów (gm. Pacanów) – figura MB Bolesnej
- Komórki (gm. Daleszyce) – krzyż kamienny, krzyż drewniany, kapliczka-grota
- Konary (gm. Stopnica) – krzyż kamienny, krzyż metalowy, figura Chrystusa Frasobliwego
- Koniecmosty (gm. Wiślica) – kapliczka domkowa z rzeźbą św. Jana Nepomucena,
kapliczka brogowa z rzeźbą św. Jana Nepomucena, kapliczka słupowa
- Koniemłoty (gm. Staszów) – figura MB Niepokalanej, 3 krzyże metalowe, krzyż kamienny
- Kopernia (gm. Pińczów) – figura św. Tekli, figura św. Jana Nepomucena
- Korytnica (gm. Sobków) – 3 kapliczki słupowe, figura św. Jana Nepomucena, 2 krzyże drewniane, kapliczka domkowa z rzeźbą św. Floriana, 2 krzyże metalowe, figura MB Niepokalanej
- Kostki Duże (gm. Busko Zdrój) – 2 krzyże metalowe
- Kostki Małe (gm. Busko Zdrój) – figura MB Niepokalanej, krzyż metalowy
Koszyce – figura św. Jana Nepomucena, krzyż kamienny
- Kotki (gm. Busko Zdrój) – figura św. Tekli, figura MB Niepokalanej, kapliczka szafkowa na słupie, krzyż metalowy
- Kotlice (gm. Chmielnik) – krzyż metalowy
- Kotuszów (gm. Szydłów) – krzyż kamienny
Kowala (gm. Pińczów) – 2 krzyże kamienne, figura św. Józefa
- Krzczonowie (gm. Staszów) – 3 krzyże metalowe
- Krzyżanowice (gm. Pińczów) – krzyż kamienny, postument po figurze św. Leonarda,
figura św. Jana Nepomucena, figura św. Józefa, figura Serca P. Jezusa, figura MB Niepokalanej
- Ksany (gm. Opatowiec) – figura MB Niepokalanej, krzyż kamienny, 3 krzyże metalowe
- Książnice (gm. Pacanów) – figura św. Jana Nepomucena, figura MB Niepokalanej
- Książnice Małe (gm. Koszyce) – kapliczka domkowa z obrazem MB Bolesnej
- Książnice Wielkie (gm. Koszyce) – 2 figury MB Niepokalanej, figura św. Floriana, kapliczka domkowa z rzeźbą św. Jana Nepomucena, krzyż drewniany
- Kujawki (gm. Działoszyce) – figura MB Niepokalanej
- Kurozwęki (gm. Staszów) – figura św. Józefa, figura MB Różańcowej, 4 krzyże metalowe, figura św. Teresy od Dzieciątka Jezus, kapliczka słupowa, figura św. Jana Nepomucena, figura MB Niepokalanej
- Kwaszyn (gm. Działoszyce) – 2 krzyże kamienne
- Las Winiarski (gm. Busko Zdrój) – krzyż metalowy
- Lipa (gm. Sobków) – kapliczka słupowa
- Lipy (gm. Chmielnik) – kapliczka-murek, stojące obok siebie krzyż metalowy
i drewniany, kapliczka słupowa

Ludwinów (gm. Solec Zdrój) – figura Serca P. Jezusa
Łabędziów (gm. Morawica) – figura św. Jana Nepomucena
Łatanice (gm. Wiślica) – 2 figury MB Niepokalanej
Łubnice – kapliczka słupowa, krzyż metalowy
Ługi (gm. Chmielnik) – 2 kapliczki słupowe, krzyż metalowy
Łukowa (gm. Chęciny) – krzyż metalowy, kapliczka słupowa
Maleszowa (gm. Pierzchnica) – figura „Pieta”, figura św. Jana Nepomucena, 2 krzyże metalowe
Marzysz (gm. Daleszyce) – krzyż kamienny, 4 krzyże metalowe
Mędrów (Raków) – kapliczka domkowa
Michałów – figura św. Jana Nepomucena, 2 krzyże kamienne, krzyż metalowy, figura Matki Boskiej
Miernów (gm. Złota Pińczowska) – figura św. Andrzeja Apostoła, krzyż kamienny
Mikołów (gm. Czarnocin) – figura MB Niepokalanej
Mikułowice (gm. Busko Zdrój) – figura Serca P. Jezusa, 3 krzyże metalowe, figura MB Różańcowej
Miławczyce (gm. Czarnocin) – figura Matki Boskiej, figura św. Judy Tadeusza
Minostowice (gm. Chmielnik) – krzyż metalowy
Młodzawy (gm. Pińczów) – figura św. Anny, krzyż żelazny, 3 figury kamienne ze św. Janem Kantym, krzyżem i św. Janem Nepomucenem, figura Serca P. Jezusa, figura P. Jezusa modlącego się w Ogrójcu, figura św. Antoniego Padewskiego, figura bł. Wincentego Kadłubka, krzyż kamienny, kapliczka słupowa
Młyny (gm. Busko Zdrój) – 3 krzyże metalowe, kapliczka słupowa, figura Anioła Stróża, figura św. Antoniego Padewskiego, figura św. Sebastiana, krzyż kamienny
Mokre (gm. Szydłów) – krzyż drewniany
Morawianki (gm. Bejsce) – kapliczka domkowa z obrazem MB Częstochowskiej
Morawiany (gm. Bejsce) – figura MB Bolesnej, figura Serca Matki Boskiej, figura Matki Boskiej z Lourdes
Morawica – figura MB Niepokalanej, krzyż kamienny, krzyż drewniany, 2 krzyże metalowe
Morsko (gm. Koszyce) – figura św. Jana Nepomucena, krzyż kamienny, krzyż drewniany, krzyż metalowy
Niegosławice (gm. Złota Pińczowska) – kapliczka domkowa z obrazem MB Wniebowziętej
Nieprovice (gm. Złota Pińczowska) – krzyż kamienny, figura MB Niepokalanej, figura św. Mikołaja
Niewiatrowice (gm. Działoszyce) – figura Chrystusa Frasobliwego, krzyż kamienny, figura Matki Boskiej, figura MB Niepokalanej
Niziny (gm. Tuczępy) – krzyż metalowy
Nowy Folwark (gm. Busko Zdrój) – krzyż kamienny
Nowy Korczyn – figura św. Jana Nepomucena i św. Mikołaja, 3 figury MB Niepokalanej, figura św. Jana Nepomucena, krzyż kamienny, krzyż drewniany

- Oblekoń (gm. Pacanów) – figura Serca Matki Boskiej, krzyż metalowy
Odonów (gm. Kazimierza Wielka) – 3 krzyże kamienne
Oleszki (gm. Busko Zdrój) – 2 krzyże metalowe, krzyż kamienny, figura MB Niepokalanej
Oleśnica – figura MB Różańcowej, kapliczka słupowa, figura-krzyż, figura Matki Boskiej, krzyż metalowy, krzyż drewniany, 3 kapliczki szafkowe na słupie, 2 krzyże kamienne
Olganów (gm. Busko Zdrój) – krzyż kamienny, krzyż metalowy
Opatkowice (gm. Działoszyce) – figura Serca P. Jezusa, krzyż kamienny
Opatowiec – figura św. Franciszka Ksawerego, krzyż kamienny, krzyż drewniany przy lasku Kraśniów, krzyż metalowy
Orzelec Duży (gm. Łubnice) – 3 kapliczki słupowe, krzyż metalowy
Orzelec Mały (gm. Łubnice) – 2 kapliczki słupowe, krzyż metalowy
Ostrowce (gm. Nowy Korczyn) – figura MB Niepokalanej, kapliczka słupowa, figura św. Jana Nepomucena
Ostrów (gm. Chęciny) – kapliczka słupowa
Pacanów – 2 figury św. Floriana, figura św. Barbary, kapliczka szafkowa na drzewie, figura Jezusa Ubiaczowanego, 2 krzyże kamienne, 2 figury MB Niepokalanej, figura MB Bolesnej, kapliczka szafkowa na słupie, 2 krzyże metalowe
Pacanówka (gm. Rytwiany) – 3 krzyże metalowe
Palonki (gm. Gnojno) – krzyż metalowy, kapliczka szafkowa na słupie
Parchocin (gm. Nowy Korczyn) – krzyż metalowy, 3 krzyże kamienne, 3 figury MB Niepokalanej, figura Matki Boskiej z Lourdes, kapliczka szafkowa na słupie, figura Serca P. Jezusa
Pasturka (gm. Pińczów) – figura MB Niepokalanej, krzyż kamienny
Pełczyska (gm. Złota Pińczowska) – krzyż drewniany, figura Chrystusa Frasobliwego, figura św. Floriana
Pęczelice (gm. Busko Zdrój) – figura św. Floriana, figura Jezusa Miłosiernego, krzyż drewniany
Piasek Mały (gm. Solec Zdrój) – figura Chrystusa Frasobliwego, 3 kapliczki słupowe, krzyż kamienny, krzyż metalowy
Piasek Wielki (gm. Nowy Korczyn) – krzyż kamienny, figura Chrystusa Frasobliwego, kapliczka słupowa
Pierzchnica – figura MB Niepokalanej, 2 kapliczki słupowe, 2 krzyże metalowe
Piestrzec (gm. Solec Zdrój) – figura Chrystusa Frasobliwego, figura św. Jana Nepomucena, figura MB Niepokalanej, figura Chrystusa, kapliczka słupowa
Pińczów – kapliczka domkowa z rzeźbą św. Jana Nepomucena, krzyż drewniany, figura MB Niepokalanej, 2 figury Matki Boskiej z Dzieciątkiem, figura Anioła Stróża, krzyż kamienny, figura Chrystusa Frasobliwego

Piotrkowice (gm. Chmielnik) – figura MB Niepokalanej, kapliczka słupowa, 2 krzyże metalowe, krzyż drewniany, figura św. Piotra z Alkan-tary, kapliczka szafkowa na drzewie

Piotrowice (gm. Koszyce) – figura św. Jana Nepomucena, krzyż kamienny

Podborek (gm. Rytwiany) – krzyż drewniany, krzyż metalowy

Podgaję (gm. Busko Zdrój) – 2 krzyże metalowe

Podlesie (gm. Pierzchnica) – 2 krzyże metalowe, kapliczka szafkowa

Podlesie (gm. Tuczępy) – obrazki MB Licheńskiej, Bożego Miłosierdzia i MB Częstochowskiej na drzewie gruszy

Podlesie (gm. Oleśnica) – 2 krzyże metalowe, krzyż kamienny

Podłęże (gm. Pińczów) – figura MB Niepokalanej

Podstoła (gm. Pierzchnica) – krzyż kamienny, kapliczka słupowa

Podwale (gm. Pacanów) – kapliczka słupowa

Potok (gm. Szydłów) – 2 figury MB Niepokalanej, krzyż kamienny, 2 krzyże metalowe, 2 kapliczki szafkowe na drzewie, krzyż drewniany

Pożogi (gm. Gnojno) – kapliczka słupowa

Przemysków (gm. Koszyce) – 2 figury MB Niepokalanej

Raczyce (gm. Gnojno) – figura Chrystusa Frasobliwego

Radomice (gm. Morawica) – kapliczka słupowa

Rataje (gm. Pacanów) – figura MB Niepokalanej, figura Serca P. Jezusa

Rejterówka (gm. Łubnice) – kapliczka słupowa

Rębów (gm. Kije) – krzyż kamienny

Rogów – figura Boga Ojca, figura MB Niepokalanej, figura św. Jana Nepomucena, figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem

Ruczynów (gm. Busko Zdrój) – krzyż metalowy, figura MB Niepokalanej

Ruda (gm. Gnojno) – 2 krzyże metalowe, figura MB Niepokalanej

Rudki (gm. Szydłów) – 2 krzyże metalowe, kapliczka słupowa, krzyż kamienny

Rzegocin (gm. Nowy Korczyn) – figura św. Franciszka z Asyżu, figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem, figura MB Niepokalanej

Rzeszutki (gm. Gnojno) – 2 krzyże metalowe, figura św. Jana Nepomucena, kapliczka słupowa, figura św. Marii Magdaleny

Samostrzałów (gm. Kije) – figura MB Niepokalanej, krzyż metalowy

Sancygniów (gm. Działoszyce) – kapliczka słupowa, figura św. Jana Nepomucena, figura św. Pawła Apostoła, figura św. Rodziny, figura św. Floriana, krzyż drewniany, figura św. Antoniego Padewskiego, pomnik św. Barbary na Kamionkach

Sędziejowice (gm. Chmielnik) – figura MB Niepokalanej

Sichów (gm. Rytwiany) – 4 krzyże metalowe, sztuczna grota, krzyż drewniany

Sieczków (gm. Tuczępy) – 2 krzyże metalowe

Siedlce (gm. Chęciny) – kapliczka domkowa z rzeźbą św. Jana Nepomucena

Sielec (gm. Wiślica) – 4 krzyże kamienne

Skadla (gm. Gnojno) – figura św. Tekli, figura św. Jana Nepomucena, 3 krzyże metalowe

Skalbmierz – 2 krzyże kamienne, figura św. Tekli, figura św. Stanisława Biskupa, figura św. Floriana, figura św. Józefa

- Skorczów (gm. Kazimierza Wielka) – figura MB Niepokalanej, 2 kapliczki domkowe, figura św. Jana Nepomucena
- Skorzów (gm. Busko-Zdrój) – figura MB Niepokalanej, kapliczka szafkowa na słupie, krzyż metalowy
- Skotniki (gm. Busko-Zdrój) – krzyż metalowy, krzyż kamienny, figura św. Tekli
- Skotniki Dolne (gm. Wiślica) – kapliczka domkowa z figurą MB Niepokalanej, 2 krzyże kamienne, krzyż metalowy, figura św. św. Jana Nepomucena i Mikołaja, kapliczka słupowa
- Skorocice (gm. Wiślica) – figura MB Niepokalanej
- Skowronno Dolne (gm. Pińczów) – figura św. Jana Nepomucena, figura św. Floriana, figura św. Anny, kapliczka domkowa z obrazem MB Częstochowskiej, krzyż kamienny
- Skowronno Górne (gm. Pińczów) – 2 krzyże kamienne, figura MB Niepokalanej
- Skrzelczyce (gm. Pierzchnica) – kapliczka słupowa, kapliczka domkowa
- Skrzypiów (gm. Pińczów) – kapliczka szafkowa na słupie, krzyż kamienny, figura MB Niepokalanej
- Słabkowice (gm. Busko-Zdrój) – figura św. Jana Nepomucena, figura św. Floriana
- Słupiec (gm. Łubnice) – krzyż metalowy, figura św. Jana Nepomucena
- Smyków (gm. Raków) – krzyż kamienny
- Sobków – 2 krzyże kamienne, figura św. Floriana, 2 kapliczki słupowe, krzyż metalowy
- Sokolina (gm. Czarnocin) – figura św. Michała Archanioła, figura MB Królowej Korony Polskiej, figura św. Jana Nepomucena, krzyż metalowy
- Sokołowice (gm. Koszyce) – 2 figury MB Niepokalanej
- Solec Nowy (gm. Szydłów) – figura MB Niepokalanej
- Solec Stary (gm. Szydłów) – kapliczka słupowa, kapliczka domkowa z figurą św. Jana Nepomucena
- Solec Zdrój – 2 figury MB Niepokalanej
- Sroczków (gm. Pacanów) – 2 kapliczki słupowe, 3 kapliczki szafkowe na słupie, krzyż metalowy
- Staniewice (gm. Sobków) – krzyż drewniany
- Stary Korczyn (gm. Nowy Korczyn) – 3 figury MB Niepokalanej, krzyż kamienny, kapliczka słupowa
- Stawiany (gm. Kije) – figura MB Niepokalanej, krzyż kamienny, kapliczka domkowa z rzeźbą św. Jana Nepomucena
- Stawiszyce (gm. Złota Pińczowska) – krzyż metalowy, krzyż drewniany, kapliczka słupowa
- Stradlice (gm. Kazimierza Wielka) – figura MB Niepokalanej, krzyż metalowy
- Strażnik (gm. Solec Zdrój) – figura MB Niepokalanej
- Strojnow (gm. Pierzchnica) – krzyż metalowy
- strożyska (gm. Nowy Korczyn) – krzyż żeliwny na kamiennym postumencie, figura Chrystusa Frasobliwego, figura MB Niepokalanej, kapliczka słupowa, figura MB Różańcowej, figura MB Fatimskiej
- Strzałków (gm. Stopnica) – 3 krzyże metalowe

- Strzelce (gm. Oleśnica) – 2 krzyże metalowe
Suchowola (gm. Chmielnik) – 2 kapliczki-murki, 3 krzyże metalowe
Sudół (gm. Działoszyce) – figura P. Jezusa, figura św. Józefa, figura św. Marka Ewangelisty, kapliczka słupowa
Sufczyce (gm. Oleśnica) – krzyż metalowy
Sulkowice (gm. Solec Zdrój) – krzyż kamienny, kapliczka słupowa, 2 figury MB Niepokalanej, figura św. Antoniego Padewskiego, figura Chrystusa Frasobliwego, figura św. Jana Kantego
Suskrajowice (gm. Chmielnik) – krzyż metalowy, krzyż kamienny, krzyż drewniany
Sydzyna (gm. Rytwiany) – 2 krzyże metalowe
Szaniec (gm. Busko-Zdrój) – figura św. Jana Nepomucena, figura MB Wniebowziętej, figura św. Floriana, figura św. Judy Tadeusza, krzyż metalowy
Szczaworyż (gm. Busko-Zdrój) – krzyż kamienny, krzyż metalowy, figura św. Barbary, krzyż drewniany
Szczeborzusz (gm. Łubnice) – kapliczka słupowa
Szczecno (gm. Daleszyce) – krzyż drewniany
Szczerbaków (gm. Wiślica) – figura MB Niepokalanej, krzyż metalowy
Szczypiec (gm. Pińczów) – figura MB Różańcowej, krzyż metalowy, figura MB Niepokalanej
Szczytniki (gm. Stopnica) – 3 krzyże metalowe, figura św. Tekli
Szczytniki (gm. Wiślica) – 2 krzyże kamienne, kapliczka słupowa, krzyż metalowy
Szydłów – krzyż drewniany, krzyż kamienny, kapliczka słupowa
Szyszczycze (gm. Chmielnik) – figura św. Jana Nepomucena, figura św. Rocha, kapliczka słupowa, krzyż metalowy
Śladków Duży (gm. Chmielnik) – figura św. Jana Nepomucena, 2 kapliczki słupowe, 4 krzyże metalowe, 2 sztuczne groty
Śladków Mały (gm. Chmielnik) – kapliczka słupowa, figura św. Wojciecha, 2 krzyże metalowe, sztuczna grota
Święcica (gm. Rytwiany) – krzyż metalowy, krzyż drewniany
Świnia (gm. Solec Zdrój) – 3 kapliczki słupowe, figura MB Różańcowej
Tokarnia (gm. Chęciny) – kapliczka szafkowa na drzewie, 2 krzyże metalowe, 2 krzyże kamienne, kapliczka domkowa z obrazem MB Nieustającej Pomocy
Trzebica (gm. Pacanów) – figura MB Niepokalanej
Trzemoszna (gm. Daleszyce) – kapliczka domkowa z obrazem MB Częstochowskiej, kapliczka słupowa, krzyż drewniany
Tuczępy – figura św. Jana Chrzciciela
Tukłęcz (gm. Rytwiany) – kapliczka domkowa z obrazem MB Sulisławskiej, 4 krzyże metalowe
Ucisków (gm. Nowy Korczyn) – figura MB Różańcowej
Umianowice (gm. Kije) – 2 krzyże metalowe, krzyż kamienny, figura św. Otylii, figura MB Niepokalanej
Wełnin (gm. Solec Zdrój) – figura MB Niepokalanej, 2 figury Chrystusa Frasobliwego, krzyż kamienny, figura MB Różańcowej

- Widuchowa (gm. Busko-Zdrój) – kapliczka słupowa, figura św. Stanisława Biskupa, figura Chrystusa Frasobliwego
- Wierzbica (gm. Kije) – figura MB Niepokalanej, krzyż drewniany
- Wierzbica (gm. Kije) – krzyż metalowy
- Wilkowa (gm. Łubnice) – figura św. Katarzyny Aleksandryjskiej, 2 krzyże metalowe
- Winiary (gm. Nowy Korczyn) – figura św. Jana Nepomucena, figura Serca P. Jezusa, figura Anioła Stróża
- Winiary (gm. Pińczów) – figura św. Wawrzyńca, figura MB Niepokalanej, figura św. Rozalii, figura św. Jana Nepomucena, krzyż kamienny
- Wiślica – krzyż metalowy, figura Serca Matki Boskiej, kapliczka domkowa z rzeźbą Jezusa upadającego pod krzyżem, figura św. Jana Kantego, kapliczka słupowa, figura MB Niepokalanej
- Witów (gm. Koszyce) – krzyż metalowy na Wzgórzu św. Tekli
- Włochy – 2 kapliczki słupowe, figura MB Niepokalanej
- Włosnowice (gm. Solec Zdrój) – krzyż kamienny, figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem, 3 krzyże metalowe
- Włoszczowice (gm. Kije) – figura MB Niepokalanej, krzyż drewniany, 2 krzyże metalowe, krzyż kamienny, 3 kapliczki szafkowe na słupach
- Wola Biechowska (gm. Pacanów) – kapliczka słupowa, krzyż drewniany
- Wola Bokrzycka (gm. Gnojno) – kapliczka słupowa, krzyż metalowy
- Wola Chroberska (gm. Złota) – dzwonnica alarmowa z przybitą doń kapliczką szafkową Pińczowską wą, krzyż kamienny, krzyż drewniany
- Wola Zagójska (gm. Pińczów) – 2 krzyże kamienne, figura MB Niepokalanej
- Wola Zofowska (gm. Gnojno) – krzyż metalowy
- Wola Żydowska (gm. Kije) – figura MB Niepokalanej, kapliczka szafkowa na słupie
- Wola Żyzna (gm. Szydłów) – 2 krzyże metalowe
- Wolica (gm. Łubnice) – krzyż metalowy, figura MB Niepokalanej
- Wolica (gm. Działoszyce) – krzyż betonowy, kapliczka szafkowa na słupie, figura św. Tekli
- Wolica (gm. Szydłów) – krzyż metalowy
- Wolica Siesławska (gm. Busko) – kapliczka szafkowa na słupie, kolumna z krzyżykiem, Zdrój kolumna z krzyżykiem, kapliczka słupowa
- Wójcza (gm. Pacanów) – kapliczka słupowa, figura Jezusa Miłosiernego, figura MB Niepokalanej
- Wójczka (gm. Pacanów) – krzyż metalowy, kapliczka słupowa, figura św. Jana Nepomucena
- Wólka Bosowska (gm. Gnojno) – figura Serca Matki Boskiej, krzyż metalowy, kapliczka słupowa
- Wymysłów (gm. Kije) – krzyż metalowy, 2 kapliczki szafkowe na słupie
- Wyszogród (gm. Opatowiec) – figura MB Niepokalanej, figura św. Michała Archanioła, krzyż kamienny
- Zaborze (gm. Morawica) – krzyż drewniany
- Zagajów (gm. Solec Zdrój) – figura św. Jana Nepomucena
- Zagorzany (gm. Solec Zdrój) – figura św. Rozalii, figura MB Niepokalanej

- Zagorzyce (gm. Bejsce) – 2 krzyże metalowe, kapliczka domkowa z obrazem MB Częstochowskiej
- Zagość (gm. Pińczów) – 2 krzyże kamienne, figura MB Niepokalanej
- Zakrzów (gm. Pińczów) – krzyż kamienny, figura Anioła Stróża, figura MB Niepokalanej, figura św. Jana Nepomucena
- Zawada (gm. Gnojno) – 2 krzyże metalowe
- Zborów (gm. Solec Zdrój) – figura Chrystusa Frasobliwego, krzyż kamienny, kapliczka słupowa, figura MB Niepokalanej, krzyż metalowy, 2 krzyże drewniane, kapliczka szafkowa na słupie
- Zborówek (gm. Pacanów) – 2 figury Chrystusa Frasobliwego, figura MB Niepokalanej, kapliczka szafkowa na słupie, kapliczka słupowa
- Zbrza (gm. Morawica) – kapliczka słupowa, 3 krzyże metalowe, figura MB Niepokalanej
- Zięblice (gm. Kazimierza Wielka) – figura MB Królowej Korony Polskiej, figura św. Rocha, krzyż kamienny
- Złota Pińczowska – 2 krzyże metalowe, krzyż kamienny, kapliczka słupowa, kapliczka domkowa
- Zofiówka (gm. Gnojno) – krzyż metalowy
- Zrecze Chałupczańskie (gm. – krzyż metalowy
Chmielnik)
- Zrecze Małe (gm. Chmielnik) – figura Oka Opatrzności, figura Matki Boskiej
- Żabiec (gm. Pacanów) – krzyż kamienny, figura MB Niepokalanej
- Żerniki Dolne (gm. Stopnica) – figura MB Niepokalanej
- Żerniki Górne (gm. Busko-Zdrój) – figura św. Jana Nepomucena, figura Chrystusa Frasobliwego
- Żołcza (gm. Pacanów) – figura MB Niepokalanej
- Żuków (gm. Solec Zdrój) – Jezusa Miłosiernego, figura Chrystusa Frasobliwego, kapliczka szafkowa na słupie, krzyż metalowy
- Żurawniki (gm. Złota Pińczowska) – krzyż kamienny, kapliczka szafkowa na drzewie, kapliczka słupowa
- Życiny (gm. Raków) – krzyż kamienny
- Żydówek (gm. Kije) – figura MB Niepokalanej, kapliczka szafkowa na drzewie

Chapels, crosses and roadside statues in Ponidzie. Report on field research conducted in the years 1996-2009

Summary

This article is devoted to objects of small sacred architecture (chapels, crosses and roadside statues) in Ponidzie. It is the result of field research I conducted in the years 1996-2009 in the area of Ponidzie, in districts: buski, pińczowski and kazimierski, and partly also in jedrzejowski, kielecki, staszowski and proszowicki.

In total, in all towns of that area I made interviews and described 1102 objects of small sacred architecture, including 169 of chapels, 499 of crosses, 427 roadside statues, 6 artificial caves and 1 alarm bell tower.

All roadside statues and stone crosses are made of limestone, near Pińczów called Pińczów stone, whereas in east part of Ponidzie it is called stopnicki stone. This stone is called white stone by local inhabitants. From the beginning of XX century statues and stone crosses in Ponidzie are made by stonemasons coming from the Piekoszewski family, from Pińczów.

The objects of small sacred architecture in the Christian religion are only located on the grounds which used to be inhabited by Catholics and members of the Orthodox church, as for Protestants churches were the only places of worship. During the first ages of Christianity in Poland, i.e. in the Middle Ages and in the times of the Renaissance only crosses popularly called God's Passions were erected. Not until the period of the Counter-Reformation, pursuant to the spirit of the Council of Trent there appeared a sudden development of sacred art that was to influence wide masses of people and in this way draw them to the Catholic Church. Then, apart from crosses, chapels and statues portraying Mary Mother of God, the Christ and saints were started to be erected. From that time in Poland there has appeared the biggest number of chapels, crosses and roadside statues in the whole Europe.

It is impossible to describe in this article all the inventoried and examined objects of small sacred architecture. The most interesting ones include those located near the water springs to which local people attribute medicinal properties. I mean the place in which the cross used to be of the spring of Saint Svorad in Opatowiec, the statue of saint Saint Kinga of Poland by the spring in Nowy Korczyn and the house chapel with a spring in Czyżowice. Also, three religious objects in Młodzawy, comprising a stone cross and two statues standing on both sides of the cross (John of Nepomuk and John Cantius), are interesting.